

ASIA Täytäntöönpanon keskeyttäminen toistuvaistulon ulosmittauksen jälkeen

KANTELU

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 9.6.2017 osoittamassaan kantelussa Helsingin ulosottoviraston kihlakunnanulosottomiehen menettelyä ulosottoasiassa. Kantelun mukaan kihlakunnanulosottomies päätti 12.6.2015 ulosmitata osan kantelijan palkasta veroperintäasiassa, vaikka kihlakunnanulosottomiehen esimies kihlakunnanvouti oli aikaisemmin 19.5.2015 määrännyt täytäntöönpanokiellon (pitäisi olla täytäntöönpanon keskeytyksen) vireillä olevan verotuksen muutoksenhaun vuoksi.

Saatuaan palkan ulosmittausta koskevan ennakoilmoituksen 9.6.2015 kantelija otti yhteyttä kihlakunnanulosottomieheen puhelimitse ja sähköpostitse ja pyysi tätä kihlakunnanvoudin antamaan täytäntöönpanon keskeyttämismääräykseen viitaten peruuttamaan palkanmaksajalle annetun palkanpidätysmääräyksen. Kihlakunnanulosottomies ei tähän kuitenkaan suostunut, minkä vuoksi kantelijan palkasta ulosmitattiin 639,58 euroa 12.6.2015.

Kantelijan pantua vireille ulosottovalituksen Helsingin käräjäoikeudessa kihlakunnanulosottomies tilitti kantelijalle liikaa ulosmitatun rahamäärän.

Kantelija kertoo kokeneensa kihlakunnanulosottomiehen käytöksen erittäin tylynä ja loukkavana. Kihlakunnanulosottomies oli muun muassa todennut kantelijalle, että tämä voi ajatella asiasta mitä haluaa ja tehdä asialle mitä haluaa.

Kantelija oli ilmoittanut kirjallisesti kihlakunnanulosottomiehelle katsovansa tämän esteelliseksi hoitamaan kantelijan ulosottoasioita muun muassa sen vuoksi, että kantelijalla oli oikeuskanslerinvirastossa vireillä (aiempi) kantelu tätä vastaan. Kantelija oli pyytänyt tämän vaihtamista toiseen kihlakunnanulosottomieheen saamatta kuitenkaan mitään vastausta pyyntöönsä.

SELVITYS

Valtakunnanvoudinvirasto (johtava hallintovouti) on antanut lausunnon, johon on liitetty Helsingin ulosottoviraston johtavan kihlakunnanvoudin, kihlakunnanvoudin ja kihlakunnanulosottomiehen selvitykset.

VASTINE

Kantelija on antanut vastineen hankittuun selvitykseen.

RATKAISU

Täytäntöönpanon keskeyttämisen vaikutus juoksevaan maksukieltoon

Kantelun keskeinen kysymys liittyy verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2015) 15 §:n 2 momentin säännöksen soveltamiseen. Mainitun lainkohdan mukaan velallinen, jonka omaisuutta on ulosmitattu, voi pyytää täytäntöönpanon keskeyttämistä ulosottomieheltä. Ulosottomiehen tulee keskeyttää täytäntöönpano, jos velallinen pyytää keskeyttämistä viikon kuluessa ulosmittauksesta. Keskeytys jatkuu, jos velallinen toimittaa ulosottomiehelle kolmen viikon kuluessa keskeytyspyynnöstä todistuksen muutoksenhaun vireilläolosta tai valituskirjelmän. Ulosottomiehen tulee toimittaa keskeytyspyyntö ja mahdollinen valituskirjelämä välittömästi sekä keskeytyspyyntöä koskeva lausuntonsa mahdollisimman pian muutoksenhakuviranomaiselle. Keskeytys on voimassa siihen saakka, kunnes muutoksenhakuviranomainen on ratkaissut keskeytyspyynnön.

Kihlakunnanulosottomies ja hänen esimiehensä kihlakunnanvouti ovat antamiensa selvitysten mukaan tulkinneet mainittua lainkohtaa siten, että se koskisi vain uusia täytäntöönpanotoimia ja etteivät sen vaikutukset ulottuisi niihin täytäntöönpanotoimiin, joita oli tehty ennen täytäntöönpanon keskeyttämispäätöstä. Tämän tulkinnan mukaan ennen täytäntöönpanon keskeyttämispäätöstä palkanmaksajalle annettu toistuvaissuorituksia koskeva maksukielto pysyisi edelleen voimassa keskeyttämispäätöksestä huolimatta.

Helsingin ulosottoviraston johtavan kihlakunnanvoudin sekä Valtakunnanvoudinviraston kannan mukaan ulosmittausta ei tulisi enää jatkaa keskeyttämispäätöksen jälkeen maksettujen toistuvaissuoritusten (tässä tapauksessa palkkaerien) osalta. Nämä esimiestahot perustelevat kantansa viittaamalla oikeuskirjallisuuteen (Tuula Linna – Tatu Leppänen, Ulosotto-oikeus I : ulosottomenettely, 2014) sekä korkeimman oikeuden ratkaisuun 2007:51, joka tosin koskee vuokratulojen eikä palkan ulosmittausta. Kysymys on kuitenkin molemmissa tapauksissa toistuvaistulon ulosmittauksesta.

Korkein oikeus on ratkaisunsa perusteluissa todennut muun muassa seuraavaa (kohta 8):

”Jos maksukielto keskeyttämismääräyksestä huolimatta jäisi noudatettavaksi sellaisena kuin se ennen keskeyttämistä on annettu, ulosmittaustoimenpiteet saattaisivat tosiasiallisesti jatkaa siihen asti, kunnes saatava on täysimääräisesti suoritettu. Annetun sisältöisen keskeyttämispäätöksen tarkoitus on kuitenkin pysäyttää ulosmittaus siihen tosiasialliseen täytäntöönpanovaiheeseen, jossa ulosmittaus keskeyttämismääräyksen antamishetkellä on, jotta täytäntöönpanoa ei ulotettaisi sellaiseen, jolta voi osoittautua puuttuvan peruste. Näin ollen keskeyttämispäätös saattaa näissä tapauksissa vaatia ulosottomiehen toimia, jotta keskeytyksellä tavoitetut oikeusvaikutukset toteutuisivat ja voimaan jäävän ulosmittauspäätöksen vaikutus keskeytyshetkestä alkaen todella keskeytyisi.”

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Pidän oikeuskirjallisuuteen ja korkeimman oikeuden ratkaisuun nojautuvaa Valtakunnanvoudinviraston ja Helsingin ulosottoviraston johtavan kihlakunnanvoudin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 15 §:n tulkintaa perustellumpana kuin kihlakunnanulosottomiehen ja hänen esimiehensä kihlakunnanvoudin tulkintaa.

Käsitykseni mukaan kihlakunnanulosottomiehen olisi tullut saatuaan tietää hänen esimiehensä kihlakunnanvoudin tekemästä täytäntöönpanon keskeyttämispäätöksestä peruuttaa kantelijan työnantajalle annettu juokseva palkanpidätysmääräys. Kihlakunnanulosottomiehen menettelyn moitittavuutta lieventää kuitenkin se seikka, että hän on jättäessään mainitun toimenpiteen suorittamatta toiminut esimiehensä antamien ohjeiden mukaan. Toimenpiteen suorittamatta jättämisen haittavaikutuksia kantelijalle on lieventänyt se seikka, että kihlakunnanulosottomies on sittemmin tilittänyt kantelijalle virheellisesti ulosmitatut rahavarat.

Kihlakunnanulosottomiehen asiakaspalvelukäyttäytyminen ja hänen esteellisenä vaihtamistaan koskeva vaatimus

Valtakunnanvoudinvirasto on hankkimiensa selvitysten perusteella seikkaperäisesti arvioinut kantelijan väitteitä, jotka koskevat kihlakunnanulosottomiehen käyttäytymistä asiakaspalvelutilanteissa sekä selostanut ulosottomiehen esteellisyyttä koskevia säännöksiä ja sitä, minkälaisissa tilanteissa kihlakunnanulosottomies voidaan lain mukaan vaihtaa.

Valtakunnanvoudinviraston lausuntoa ei ole tarpeen tässä yhteydessä selostaa yksityiskohtaisesti huomioon ottaen muun muassa, että kantelijalle on lähetetty siitä kopio hänelle tarjotun vastineenantomahdollisuuden yhteydessä.

Yhdyn Valtakunnanvoudinviraston lausuntoon ja totean sen johdosta vielä selventävästi, että kihlakunnanulosottomiehen käyttäytymisen osalta asianosaisten käsitykset eroavat toisistaan eikä tässä vaiheessa ole enää kohtuullisin keinoin saatavissa luotettavaa lisäselvitystä. Kanteluratkaisu on tältä osin tehtävä ristiriitaisten asiatiетоjen pohjalta. Näin ollen ei voida osoittaa kihlakunnanulosottomiehen käyttäytyneen vastoin ulosottoakaan 1 luvun 19 §:ää, joka edellyttää ulosottomiehen toimivan virkatehtävissään asianmukaisesti ja puolueettomasti, tai vastoin valtion virkamieslain 14 §:ää, joka edellyttää virkamiehen käyttäytyvän asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Asiassa ei ole myöskään tullut ilmi, että kihlakunnanulosottomies olisi ollut esteellinen hoitamaan virkatehtäviään. Hän on asianmukaisesti siirtänyt esteellisyysväitteeseen pohjautuvan kantelijan häneen kohdistaman vaihtovaatimuksen esimiehensä kihlakunnanvoudin ratkaistavaksi.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Kiinnitän Helsingin kihlakunnanviraston kihlakunnanulosottomiehen ja hänen esimiehensä kihlakunnanvoudin huomiota lausumaani käsitykseen liittyen verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevan 15 §:n 2 momentin säännöksen soveltamiseen tilanteissa, joissa velalliselle on aiemmin suoritettu toistuvaistulon ulosmittaus.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Kanteluun hankituista selvityksistä ja lausunnosta on pääteltävissä, että ulosoton virkamiesten keskuudessa esiintyy eriäviä käsityksiä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevan 15 §:n 2 momentin säännöksen edellyttämistä toimenpiteistä tilanteessa, jossa velalliselle on aiemmin suoritettu toistuvaistulon ulosmittaus. Valtakunnanvoudinviraston on syytä arvioida, onko sen aiheellista ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin varmistaakseen yhdenmukaisen täytäntöönpanokäytännön ja yhdenvertaisen oikeusturvan toteutumisen mainituissa tilanteissa.

Lähetän jäljennökset päätöksestäni siitä ilmenevässä tarkoituksessa Valtakunnanvoudinvirastolle sekä Helsingin ulosottoviraston johtavan kihlakunnanvoudin kautta kihlakunnanulosottomiehelle ja tämän esimiehelle kihlakunnanvoudille.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aiheita.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Tom Smeds

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
